

És aquest formalisme pur el que sorprenen sobretot en l'obra de Roig-Francolí, la nitidesa emocionada, sense artificiositats, del to i, especialment, la postura silenciosa, il·limitada de la seua temàtica que, afortunadament, es concreta rares vegades.

No és estrany, per això, que la crítica hagi parlat, vora una expressió *directa i objectiva*, del que és més important: de *lirisme total*. No és poc, en els temps confusonarís que corren, cloure l'òida als artificis temptadors, als «cants de Sirena» exasperats de les modes últimes, i deixar fluir, amb domini orquestral, amb gran densitat, amb un lirisme concentrat, tens, exquisit, la pròpia expressió musical.

Totes aquestes característiques es concreten i perfilen amb gran profunditat en *Conductus*, la seua última obra, estrenada també molt recentment, per l'Orquestra Simfònica de Palma. Si, per entendre'ns, en obres anteriors podíem parlar d'una arrel impressionista o romàntica, aquí —com ha assenyalat el propi Roig-Francolí— es tractava d'imposar un estil *auster, clar*, a la manera de certes composicions medievals i —això és el més important— homenatjar, o ser fidel, a *una manera d'entendre la vida*, en la qual el més elegant lirisme i allò que és *sagrat* conviuen.

En fi, aquesta és només una nota provisional i apressada a l'escalf dels últims èxits del compositor eivissenc, però crec que hi queden suficientment exposades les coordenades creadores i líriques, les raons de fons de la seua poètica musical, si aplicam al seu mode de treballar una expressió universalista, de significat comú per a totes les arts.

Vet aquí les seues obres passades —*Espejismos* (1977), *Piezas inviolables i Suite Apócrifa* (1978), les *Quasi Variazioni* (1979), les dues presents que hem comentat, com una veritable revelació— i el camí obert a nous fruits: una nova estrena a la Fundació «Juan March» de Madrid, dins un cicle de jòvens compositors, i un encàrrec per a l'Orquestra Nacional d'Espanya.

Hem parlat de lirisme total, expressió clau per a emmarcar aquest compositor. També hauríem de parlar del caràcter *infinít* de la seua melodia. Per acabar, s'hauria de subratllar igualment una altra qüestió que en Art ens pareix fonamental: Roig-Francolí treballa amb el *misteri*; és a dir, amb allò que en Art torba i pertorba el nostre humanisme, la nostra interioritat més profunda.

Art, en suma, el d'aquest eivissenc exemplar, que transcendeix, com començàvem dient, pel to d'autenticitat, per la qualitat de les formes, per l'aprofundiment dels continguts. Art, en suma, *essencial*, per fer referència a una idea de clara (i encara no superada) encunyació romàntica.

ANTONIO COLINAS

Els exploradors d'Eivissa*

per Josep Segura i Salado

De tots és sabuda la importància que té l'educació de la joventut. Un dels moviments pedagògics més coneguts i estesos arreu del món és el dels «boy scouts», mètode educatiu instituit a l'Anglaterra per Lord Robert Stephenson Smith BADEN POWELL (1857-1914) l'any 1907.

Vint anys després havien pres ja carta de naturalesa a totes les nacions; eren ja alguns milions els que vestien el pintoresc uniforme. L'any 1920 deu mil d'ells, procedents dels més llunyans països, celebraren un «Jamboree» a Londres; la representació espanyola, formada per cinquanta exploradors, entre els quals n'hi havia dos de mallorquins, obtingué alguns dels premis en competència amb els representants d'altres vint-i-nou estats.

No és aquí el moment ni el lloc oportú d'explicacions o comentaris i encara menys de fer un panegíric de la Institució; basti saber que tot el sistema es fonamenta en tres sòlids puntals: la Fe, la Pàtria i el Servei.

L'escolta ha de tenir una fe, sigui la que sigui, ha d'estimar la seva pàtria (i dins aquesta paraula cap tota la gamma de matisos i consideracions) i ha de treballar en favor del seu país i del seu proïsme.

La tasca de l'Associació és complementària a la del sacerdot i a la del mestre, impulsa el nin a practicar una Bona Acció diàriament, l'acostuma a ajudar els febles i desvalguts, a mirar els altres allots com a germans seus i a sacrificar els seus capricis i comoditats en favor dels altres.

La seva humanitària labor en favor de les víctimes de la Primera Gran Guerra va atreure l'atenció dels governants dels països bel·ligerants i va fer que la Institució fos objecte de consideracions i preferències.

A l'Estat Espanyol aparegueren diversos grups; un d'ells, el dels «Exploradores de España», fou instituit l'any 1912 pel capità de cavalleria Teodoro de Iradier Herrero i l'escriptor Artur Cuyas Armengol.

Aquesta associació aviat va ésser considerada oficial i per Reial Decret de 26 de febrer de 1920 el rei Alfons XIII la declarà nacional, i la llavors vi-

*Per confeccionar aquest historial he emprat com a font quasi única i insubstituïble el setmanari «La Voz de Ibiza» i el «Diario de Ibiza».

gent Llei de Reclutament i Lleva concedia als escoltes espanyols una important reducció en el temps de servei en files. Així mateix aconseguiren importants avantatges dels ministeris d'Instrucció Pública i de Governació.

L'escoltisme menorquí, afiliat a «Exploradores de España», aparegué el març de 1913, dos mesos abans de la creació de l'independent grup d'«Exploradores Mallorquines».

L'agost de 1920 el cap dels Exploradors de Barcelona, el llavors capità JULI MESTRE MARTÍ,¹ passà destinat a la vila d'Eivissa i intentà, molt entusiàsticament, crear una tropa de «boy scouts», però donada l'apatia i el desinterès dels eivissencs, res va aconseguir.²

Set anys més tard, l'agost de 1927, les seves gestions aconseguiren interessar un grupet de senyors molt atrets per la idea d'aconseguir la fundació d'un grup d'«Exploradores de España».

Per aquells dies es demanava als eivissencs que hi volguessin ingressar en tenir deu anys o complir-los abans del 31 de desembre i manco de 17 el 30 de setembre. Havien de saber llegir i escriure, les quatre regles matemàtiques i el text del Reglament intern de l'Associació.

Al més següent la premsa eivissenca deia: «Estando ya organizados en todos los países no lo está en el nuestro, siendo así que ninguna razón —como no sea nuestra proverbial indiferencia y apatía— se impusiera para dejarla también implantada en Ibiza hace años. Pero según el adagio nunca es tarde cuando llega y debemos congratularnos de que, por fin, se piense llevar a buen puerto».

El seu cau va esser instal·lat en el «Casino España», lloc freqüentat pels militars i presidit per en VICENT TUR BONED (a) «Solaies», farmacèutic de professió.

A finals de novembre continuava oberta la inscripció, puix encara no eren a bastament per a constituir un grup. Havien començat a assajar l'himne «Auras y Brisas» i les classes de dibuix a càrrec de JOSEP TARRÉS PALAU i de francès a cura del Sr. MEDINA, tenien ja recaptada una petita quantitat de «sous» i havien format una bona biblioteca.

El president del Consell era VICENT PEREYRA MORANTE³, el qual s'ins-

Aquesta fotografia i l'anterior, cedides pel Sr. Domingo Guasch, mostren dos aspectes de la volta ciclista a Eivissa al seu pas per Sant Josep.

crigué, a més, com a soci protector i va fer inscriure la seva dona, MERCÈ SANDOVAL, com a dama protectora; així mateix es comprometé a convidar-los a un dinar anual i els obsequià amb cinc-cents pessetes, quantitat igualada pel Municipi.

Els allotjats procedien de les classes més baixes i de la mitjana; molts pocs eren de família acomodada. El Consell sufragava totes les despeses de vestuari, equip, etc. a un considerable nombre de nins pobres i s'esperava que en el futur, amb l'augment de les proteccions, l'ajut es podria estendre encara més.

Alguns nins, massa petits per a ingressar, jugaven a esser exploradors i des dels terrats de llurs cases s'intercanviaven missatges amb el semàfor de banderes; per a ells poc després es crearia una secció de llobatons.

A causa del poc temps que existiren a Eivissa, mai no es conegueren els «Rovers», o sia els escoltes arribats a la maduresa dins la Institució, però ja es parlava el desembre de 1927 de constituir una escolta militar per als «boy scouts» que, havent complit devuit anys, començassen a preparar-se per a gaudir els avantatges que el Reglament de Recluta concedia als exploradors que demostrassen llurs coneixements pràctics.

Per aquells dies sols eren dues dotzenes enquadrats en tres patrulles: la del «Jilguero», «La Abeja» i «La Mariposa».

El Nadal d'aquell any obsequiaren els pobres de l'hospital amb una gran peça de massapà.

Adquiriren els atuells i els vestits al «Roperio Escultista», a Madrid. A mitjan gener de 1928 reberen la tenda i un carretó desmuntable per portar-la a grans distàncies, puix s'ha de considerar que les tendes de llavors eren veritables «tendes de campanya», procedien de l'Exèrcit i hi cabia una bona porció de gent. Dia 8 de febrer el «Mahón» els dugué els uniformes i la resta de la impedimenta.

Quatre dies més tard, diumenge, a les 9'30, amb un autocar i els cotxes dels senyors PEREYRA, IGNASI WALLIS LLOBET, JOSEP PALAU i TUR TARRÉS marxaren tots els exploradors i els seus caps: ALEXAN-

DRE LLOBET FERRER⁴, JOSEP SERVAT ADUA⁵, el tinent MENA, el capità JOSEP LOSADA i el professor de l'Institut JOSEP ABEJER cap a Can Mala Costa, a Santa Gertrudis.

Després de dinar marxaren a Santa Eulàlia per visitar allò més notable d'aquesta localitat; allà reberen l'obsequi del propietari del nou café-fonda «Can Ribes».

L'11 de març anaren a sa Sal Rossa; allà feren una petita pel·lícula filmant les activitats del campament.

SANT JORDI

Dia 16 d'abril, convidats pel comandant del creuer anglès «Calipso», notablement distingit a la batalla de Jutlàndia, recorregueren durant tot el dia les instal·lacions d'aquest vaixell. L'oficialitat els obsequià amb abundosos bombons i altres llepolies.

Dos dies més tard entregaren al batle el producte d'una qüestació que havien organitzat per ajudar les famílies dels naufragats del llauit d'en Josep Escandell «Begot».

Per celebrar la diada de Sant Jordi, patró dels «boy scouts» de tot el Món, tengueren una missa comunitària i després marxaren a les tradicionals festes que cada any es celebren en el lloc del mateix nom.

El 16 de maig va fer la seva entrada oficial el nou bisbe d'Eivissa. A les 9'30 i des de les Cases de la Vila les autoritats i corporacions oficials presidides pels Exploradors i seguits de la banda municipal es dirigiren al moll obrint-se pas amb prou feines entre la gentada que omplia els estrets carrers de Dalt Vila.

Pujaren a bord les autoritats per complimentar el nou vingut; aquest posà peu a terra i donà a besar el seu anell a l'element civil i militar, corporacions i societats, entre les quals es comptaven els Exploradors. Acte seguit s'organitzà el seguici, que, d'un en altre arc triomfal, l'acompanyà primer a Sant Domingo i després a la Catedral.

Un mes després participaren a la processó del Cor de Jesús.

1. Aquest senyor, finalment, aconseguí els seus propòsits i es reservà el delicat càrrec de Cap de Tropa. Amb el temps seria Comandant Militar d'Eivissa; els seus fills JULI, ALFONS i MANUEL MESTRE LLOBET foren exploradors. En esclatar el «Movimiento» fou afusellat al castell d'Eivissa per les forces republicanes.

2. Setmanari «Sóller» del 28 d'agost de 1920.

3. Coronel retirat d'Infanteria, propietari de Can Mala Costa, a Santa Gertrudis, lloc on els «boys» anaren diverses vegades, i co-propietari del «Teatro Pereyra», local en el qual feren algunes representacions.

4. És el més recordat, els acompanyava sempre; visqué a la casa dels il·lustres Llobets eivissencs, en el carrer de Sant Vicent (avui de Pere Tur).

5. Registrador de la Propietat. Maridà amb una germana d'en Miguel Ligeró.

EL FESTIVAL

Diumenge, 15 de juliol, tengué efecte el merescut homenatge al veterà mestre Joan Mayans i Mari; entre les societats i persones adherides es rebé la del President del Consell dels Exploradors.

El 8 d'agost, commemoració de la Conquesta cristiana de l'Illa d'Eivissa als moros, aprofitant la petita esplanada del Soto que servia de camp d'instrucció als soldats, plantaren una estacada adornada de banderetes.

Arribaren les autoritats, senyors del Consell i nombrós públic per presenciar un interessant festival consistent en una manifestació gimnàstica-esportiva orquestrada als compassos de la banda municipal.⁶ Acte seguit jugaren un partit de voleibol «que por ser juego desconocido en esta isla no interesó tanto como los otros actos».

El secretari del Bisbe, en representació d'aquest, entregà els ben guanyats premis als exploradors ANTONI HERNÁNDEZ MOLINA, CARLES COSTA COLOMAR, JOAN FERRER (a) «es Francés» i VICENT FERRER VINAS⁷.

A les acaballes d'aquell mes la Diputació els concedí una subvenció de cinc-cents pessetes i altres tantes als de Maó gràcies als bons oficis del diputat Sr. Hernández.

Arribats aquí hem de dir que malgrat no haver-se federat mai amb els de Menorca duïen la mateixa insígnia distintiva dels «Exploradores de España». Els de Mallorca, que s'havien federats amb els estatals el desembre de 1918, desaparegueren el 1923.

VOLTA CICLISTA

El 30 de setembre en el seu local del carrer de Bartomeu Vicent Ramon

6. Ells no tenien més que dos tambors, se solien fer acompanyar de la banda de la Creu Roja.
7. El seu germà, ANTONI, també fou explorador: un és dentista i l'altre manescal.

Insígnia dels «Exploradores de España». Els de Mallorca tenien la mateixa, però substituint la llegenda pel nom de la institució i els punts per creuetes, i afegint el làbar en el centre de l'estel.

Dibuix que ornava els impresos del Consell Local de Sóller (Mallorca).

núm 1, per celebrar l'onomàstica de dona MERCÉ SANDOVAL, foren obsequiats per aquesta senyora amb un deliciós berenar de llepolies i refrescs.

El 6 d'octubre un grupet de vuit exploradors començaren una volta en bicicleta a l'illa; partiren cap a ses Salines, Sant Josep, sa Talaia, Sant Agustí i Sant Antoni, lloc on pernoctaren.

A l'endemà continuaren el camí per Sant Mateu i Santa Gertrudis i arribaren a la nit de dia 8 a Sant Miquel; allà els reberen el senyor Felip Pineda i Mn. Miquel Guasch.

Dia 9 el dedicaren a conèixer Sant Joan i al matí de dia 10 passaren per Sant Carles i visitaren les seves mines i Santa Eulàlia, lloc on feren un pont de tres cordes pel qual passaren el riu. Després de dinar tornaren a «Vila» passant per Jesús, acompanyats dels llobatons que havien sortit al seu encounter.

El 2 de desembre anaren a Cala Llonç i mal devien anar ja les coses quan llegim a la premsa que tenien pensat fer una campanya de captació de membres.

BADEN POWELL A MALLORCA

Tal volta pensant amb aquesta captació es projectà la fundació d'una secció de «Scouts de Mar» promoguda pel mestre nacional JOAN RIBAS MARI.

L'any 1929 Lord Robert BADEN POWELL féu un viatge d'inspecció a les tropes «scouts» de la vorera del Mare Nostrum.

El fundador del Moviment Escolta Internacional tenia anunciada la seva arribada al port de Palma per a dia 4 de febrer. Allà havien d'anar representacions de Barcelona, Tortosa, Girona, Badalona, l'Hospitalet i Terrassa entre les de Catalunya i els de Maó i Eivissa entre les de Balears.

El 27 de gener es reuní el Consell per tractar aquest afer; es decidí pagar totes les despeses a quatre dels designats per anar-hi, els de família més modesta; perquè no resultàs aquest gest tan gravós a les arques del Consell també s'acordà demanar a la Transmediterrània passatge gratis per als més humils.

Els designats foren en JOAN FERRER MARI, LLUC PLANELLS TORRES, ANTONI i HERNEST HERNÁNDEZ MOLINA, JOSEP SERRA SERRA, HORACI PRATS CARDONA, NARCÍS PUGET FACUNDO⁸, GASPÀR COSTA i NORBERT TORRES TUR.

La Transmediterrània concedí els passatges que li foren demanats, però quan ja totes les dificultats pareixien superades, es mogué un fortíssim temporal que féu que el «Bellver» arribàs amb un gran retard al port d'Eivissa i haguessen de suspendre el seu viatge.

Unicament els menorquins i dues de les representacions catalanes pogueren

acudir a la cita.

Per a l'estiu d'aquell any esperaven la visita dels maonesos.

Amb el revd. RAFAEL OLIVER COLOMAR⁹ assistiren al Corpus de la Catedral i després al de la Marina.

DARRERES NOTÍCIES

El 17 de juny arribà des de Palma l'explorador alemany WERNER von BOLTENSTERN. Aquest xicot feja comptes de donar la volta al Mon sortint de Berlín el 10 de maig de 1925 i tornant a la capital alemanya l'any 1934, i sempre confiant amb l'hospitalitat i generositat dels seus germans escoltes!

Certament no sabem la data de la desaparició d'aquest grup «scout» però ja no degué durar molt de temps. No he pogut trobar cap notícia durant la resta de l'any 1929, i això que a l'agost fou la festa de la patrona d'Eivissa; així mateix a l'octubre es celebraren unes grandioses maniobres navals amb assistència del rei Alfons XIII, president nacional dels Exploradors.

Ens confirma la suposició que abans del setembre ja no existien el fet que dia 13 d'aquell mes visità la ciutat sa Altesa Reial l'Infant en Jaume de Borbó, que era explorador, acompanyat del general Primo de Rivera, membre del Consell Nacional «Scout», i en LLORENÇ CONFORTO, del Consell de Maó. Idò bé, malgrat la visita de tan altes personalitats escoltes, els antics exploradors eivissencs no donaren cap prova de llur existència.

RECORDS PERSONALS

L'uniforme, adquirit a preus de l'any 1927, costava 14 duros, dues pessetes i 14 «canets» (un «canet» eren cinc cèntims).

Abans de desaparèixer organitzaren una «Fiesta del Arbol»; per celebrar-la dignament plantaren una mala fi de moreres des de la fàbrica de licors Mari Mayans (principi de la carretera de Sant Josep) fins a ses Figueretes. Cada aïllot tenia l'obligació de fer-se càrrec de dos arbres; per complir el seu deure anaven pels carrers replenant fems de cavall.

Sabem que també foren «boys» en DOMINGO GUASCH SERRA, LAUREÀ PINEDA LLOBET, ANTONI TORRES ARABÍ, JAUME BONED FERRER, JOSEP JUAN BONED (a) «Castelló» i en JOSEP M^a. BONET TORRES, que ens ha ajudat amb els seus records.

De totes formes, tal vegada fos una sort la seva desaparició, puix uns tres anys després de desfer-se l'associació, a l'hora en què solien reunir-se, s'esfondrà completament l'edifici.

JOSEP SEGURA I SALADO

8. El seu germà, SALVADOR, també ho fou.

9. Capellà que fou director de l'hospital d'Eivissa.